

Весткі з Кітая

ПОРУЧ З ЭКАНАМІЧНЫМ — ЛІТАРАТУРНЫ ПЯС ШАЎКОВАГА ШЛЯХУ

Развіццё беларускай кітаістыкі патрабуе новых ініцыятыў. Магчыма, першымі іх генератарамі павінны выступаць маладыя. Пра гэта мы і гутарым з Дар'яй НЕЧЫПАРУК — выкладчыцай кафедры кітаіскай філалогіі Філалагічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. Яна даўно займаецца кітаістыкай. Не аднойчы павывала ў Кітай. Аўтар многіх даследчых публікацый. Таксама працуе ў галіне мастацкага перакладу — кітаіскай паэзіі на беларускую мову.

— Дар'я, вы вярнуліся з камандзіроўкі ў Кітай. Былі ў розных гарадах, пазнаёміліся з рознымі навуковымі школамі. Што самае прыкметнае вынеслі з паездкі ў Паднябесную?

Пляцоўкай кансалідацыі ўсіх сіл беларускіх кітаізнаўцаў мог бы стаць адмысловы часопіс. І выдаваць яго пажадана на беларускай, кітаіскай і англійскай мовах.

— Кітай удзяляе ўсё большую ўвагу развіццю кітаізнаўства як за мяжой, так і ў сябе на радзіме. Гэта навуковая і творчая прастора ўключае ў свае абсягі кітаіскую літаратуру, філасофію, паліталогію, сацыялогію, рэлігійназнаўства і іншую навуку пра Кітай. Таксама з'явілася вялікая колькасць перакладаў кітаіскай літаратуры, класічных канонаў на мовы народаў свету, па якіх вядуцца даследаванні. Як у самім Кітаі, так і ў спецыяльных адміністрацыйных раёнах — Ганконгу, Макао, а таксама на Тайвані. У сувязі з ростам інтарсу ў сферы акадэмічных даследаванняў Кітая ў дадзеныя рэгіёнах зараз ёсць спецыяльныя навукова-даследчыя праграмы гуманітарнага асяцця і ў галіне сацыяльных навук. Асобна варта адзначыць як у жыцці самога грамадства Кітая, так і ў навуковых даследаваннях зліццё старажытнай традыцыі і сучаснасці. Традыцыйная думка Старажытнага Кітая пераносіцца ў наш час, і розным з'явам надаецца сучаснае тлумачэнне праз

па кітаіскай літаратуры. Выданні, дзе змяшчаліся б анатацыі твораў, якія перакладзены з кітаіскай мовы. Неабходна наладжваць і падтрымліваць сувязі з выдавецтвамі Кітая, якія могуць прадставіць каталогі новых выданняў і рэкамендаваць творы кітаіскай літаратуры для перакладу.

— Мастацкі пераклад кітаіскай літаратуры на беларускую мову ў першую чаргу патрабуе ведання мовы арыгінала. Ці хапае ў нас у краіне зацікаўленых у развіцці дадзенага кірунку перакладчыкаў?

— Зараз зацікаўлены перакладчыкі ёсць. Не магу сказаць, што іх дужа шмат. Але з кожным годам павялічваецца колькасць студэнтаў, якія вучацца ў кітаіскай мовы. Шмат хто з іх, пачынаючы ўжо з другога года навучання, спрабуе свае сілы ў перакладах твораў кітаіскай літаратуры з мовы арыгінала. І даволі паспяхова гэта робіць. Пасля таго як іх пераклады знаходзяць месца ў друку, з'яўляецца яшчэ большы творчы азарт. Мы як выкладчыкі і перакладчыкі-практыкі заўсёды аказваем пры неабходнасці моўную падтрымку, даём парады ў перакладчыцкім працэсе. Баазы, якую студэнты атрымліваюць, вучаючы кітаіскую мову ва ўніверсітэце, цалкам хапае для паспяховага перакладу мастацкай літаратуры.

— Ці магчыма, на ваш погляд, стварыць у Беларусі кітаізнаўчы часопіс? Якім вам асабіста ён уявіўся?

— Бачу вострую неабходнасць у стварэнні кітаізнаўчага часопіса ў Беларусі. Такого кіталу часопісы ствараюцца, напрыклад, асацыяцыямі кітаізнаўцаў і кітаізнаўчымі арганізацыямі шэрагу краін Еўропы і СНД. Такім чынам, у нашай краіне і развіццю кітаізнаўства ў нашай краіне з разлікам на атрыманне больш ціснёнага выдання. Я бачу такі часопіс шматпланавым, дзе былі б прадстаўлены даследаванні Кітая па розных галінах, уключаючы літаратуру, мовазнаўства, філасофію, гісторыю, палітыку, эканоміку, грамадскія навукі і іншыя галіны. Больш таго, важным складнікам таксама з'явіўся бы

данне заявіць пра дадзеныя даследаванні і калегам з Кітая. Так што часопіс можна ствараць на дзвюх (беларускай і кітаіскай) мовах, што дазволіць нам пашырыць сферу зносінаў і акадэмічнага абмена з Кітаем.

Рэкамендацыйны спіс кітаіскага боку, што перакладаць з іх сучаснай літаратуры, колькасна складае 180 твораў; 30 раманаў, 50 навіел, 100 апавяданняў.

— Дар'я, вы добра ведаеце сучасную літаратуру Кітая і адначасова перакладаеце класічную кітаіскую паэзію. Намаганні ў чым больш патрэбны на сённяшні дзень — перакладзе класікі ці перакладзе сучаснай кітаіскай літаратуры?

— Класічная паэзія Кітая займае важнае месца ў літаратурнай традыцыі, без якой нельга зразумець традыцыйны вобраз жыцця, мыслення прадстаўнікоў дадзенай краіны. І ўсё ж сёння сучасная літаратура займае лідзіруючы пазіцыі. Класічная літаратура шмат цяжэйшая за сучасную для перакладу. Паколькі класічны творы пісаліся на вэньяні, які ўяўляе сабой «класічную кітаіскую мову», што мае істотныя адрозненні ад сучаснай кітаіскай мовы. Больш таго, існуе сістэма грантаў на пераклады сучаснай кітаіскай літаратуры. У Кітаі распрацоўваецца дапаможнік па творах сучасных кітаіскіх пісьменнікаў. На дадзены момант намаганні супрацоўнікаў выдавецтваў, рэдакцый літаратурных выданняў Кітая, літаратурных крытыкаў і даследчыкаў былі адарваныя творы сучаснай кітаіскай літаратуры, пачынаючы з 1977 года і да сённяшніх дзён. У агульным спісе — 30 раманаў, 50 навіел і 100 апавяданняў. Агульны лік — 180 твораў, якія рэкамендаваны для перакладу на мовы народаў свету.

— Дзякуй, Дар'я! Застаеца пажадаць поспехаў у развіцці ўсіх вашых ініцыятыў!

Гутарыў Сяргей ШЫЧКО.

ШТО РАБІЦЬ З АПАЛЫМ ЛІСЦЕМ?

Восенню ў садзе збіраецца шмат апалага лісця. Але не спяшайцеся спальваць яго, вядома, калі яно не заражана небяспечнымі хваробамі (какомікозам, паршой, мучністай расой). Здаровае сухое лісце можа быць вельмі карысным.

Некаторыя садоводы прытрымліваюцца думкі, што ў прыродзе ўсё прадумана пра-

вільна, таму апалае лісце лепш пакінуць у садзе. Гэтая арганіка паслужыць ежай для чарвякоў і палепшыць структуру глебы. Але калі лісце падае на газон або клумбу, яго трэба згрэбці, каб не перакрывава раслінам доступ да святла і паветра. Знішчыць сабраны прыродны матэрыял не варта, ён можа яшчэ спатрэбіцца.

- 1. Кампост
2. Грунт для расады і пакаёвых кветак
3. Мульча
4. Дакор для садоўных дарожак
5. Укрыўны матэрыял для мнагалетнікаў

шматгадовае расліны. Таксама апалае лістотай можна замульчыраваць глебу ў кантэйнерных культур. «Коўдра» з лісця спатрэбіцца і цыбульным кветкам: тады яны зацвітуць раней. Увесну не забудзьцеся свежасова прыбраць лісце з кветнікаў, каб расліны пад ім не згіблі.

Каб увесну атрымаць ураджай як мага раней, апалым лісцем запоўніце да краёў загары падрыхтаваныя траншэі, а выкапаную глебу пакінеце каля будучых цёплых градак да вясны. На лістоту пакладзіце здробленую траву і іншыя зялёныя рэшткі і паліце траншэі вадою (калі восень дажджлівая, будзе дастаткова натуральна-

вага ўвільгатнення). Увесну на аселе лісце насыпеце зямлю, пасля чаго накрыце грады нятакым матэрыялам. Калі яны «сагрэюцца», высадзіце туды расаду.

Выберыце самую прыгожую лісты арыганальнай формы і афарбоўкі і складзіце з іх дэкаратыўныя кампазіцыі (напрыклад, восенскія вянкi (букеты), якія выдатна ўпішуча ў інтэр'ер дома. А яшчэ яркія лісты можна выкарыстоўваць падчас сумеснай творчасці з дзецьмі пры стварэнні цікавых вырабаў.

У натуральных садах апалае восенскае лісце гарманічна глядзіцца на дарожках. Проста не збірайце яго да той пары, пакуль яно не пачарнее, — і ваш участак будзе ззяць залатаста-аранжавымі фарбамі.

Сухім лісцем абгарніце на зіму ружы, гартэнзіі, хрызантэмы і іншыя цэпалюбовія

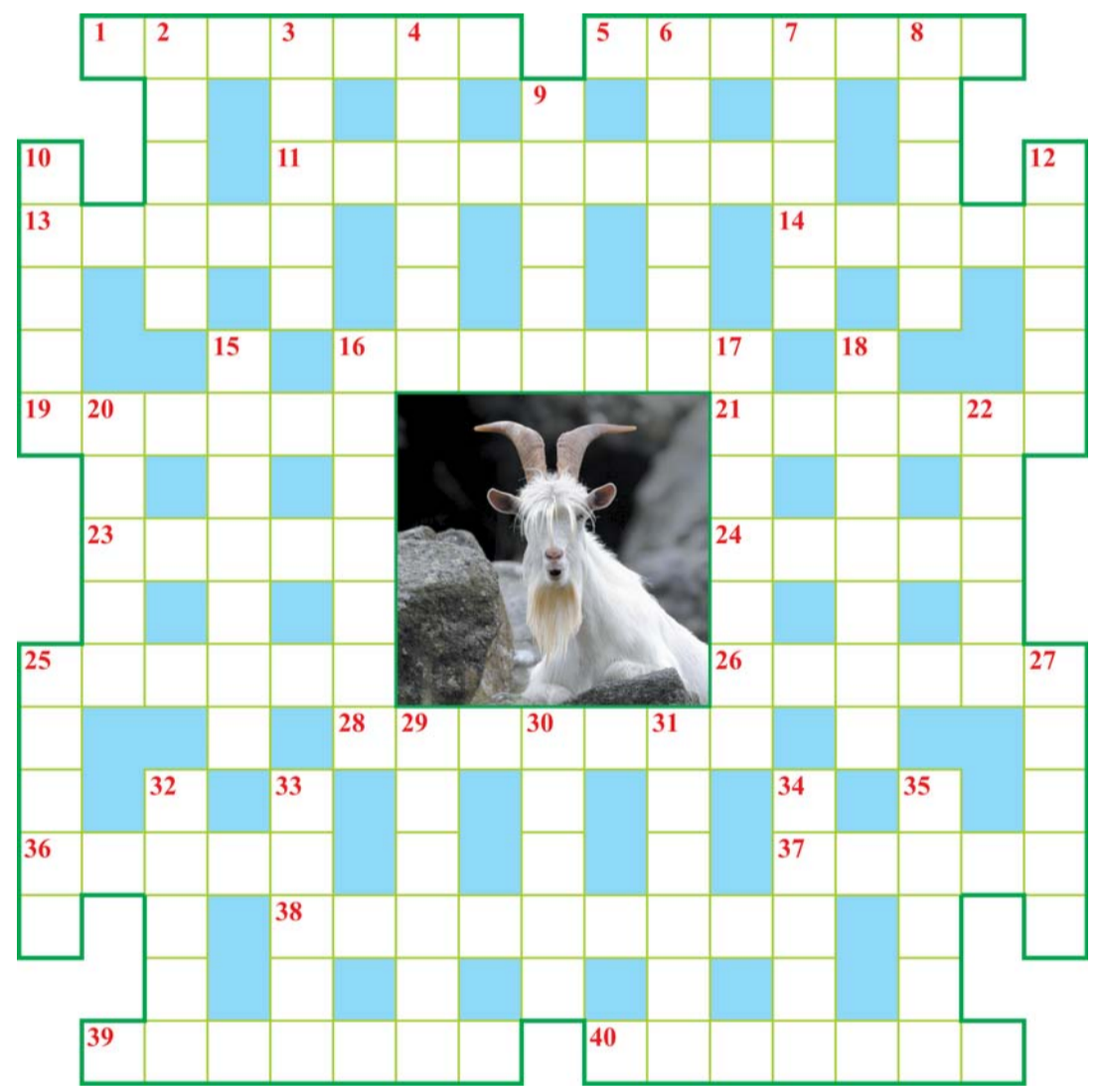
сцяжынак паміж імі. Такі мульчыруючы пласт стрымвае рост пустазелля і будзе перашкаджаць вымыванню з глебы мінералаў. Вясной перапраэлае лісце збярыце граблям альбо ўкапаіце ў глебу.

У натуральных садах апалае восенскае лісце гарманічна глядзіцца на дарожках. Проста не збірайце яго да той пары, пакуль яно не пачарнее, — і ваш участак будзе ззяць залатаста-аранжавымі фарбамі.

Сухім лісцем абгарніце на зіму ружы, гартэнзіі, хрызантэмы і іншыя цэпалюбовія

КРЫЖАВАНКА

ПА ГАРЫЗАНТАЛІ: 1. Малыя дзеткі, што чыстыя... і свеціць, і радуецца ў цёмную ночку (прык.). 5. Помнік у гонар якой-н. падзеі або на ўшанаванне чыёй-н. памяці ў выглядзе высокага, звычайна кантовага, слупа, звучаная ўверсе. 11. Савецкі кампазітар, чыё драматургічнае майстэрства яго асабліва ярка праявілася ў музыцы манументальнага балета «Спартак». 13. Легкавы або грузавы аўтамабіль, прызначаны для перавозкі пасажыраў або грузаў з аплатай па таксометры. 14. Музычна-драматычны твор. 16. Нічкі, непрыязны чалавек. 19. Белая пажыўная вадкасць, якая выдзяляецца груднымі залозамі. 21. Гаспадыня ў хаце, што... у мёдзе (прык.). 23. Глядзі фота. 24. Рошчына з соладу, мукі і бульбы, з якой гоняць спірт. 25. Аладка, блін з дрэннай бульбы. 26. Жывёлы, часцей аднаго віду, якія пасуцца або ўтрымліваюцца разам, гуртам. 28. Стылістычная фігура ў верхаскладанні. 36. Месца ўпадзення ракі ў мора, возера ці ў іншую раку. 37. Той, хто кіруе самалётам або іншым лятальным апаратам. 38. Тое, што і бржава, але ў больш моцнай ступені. 39. Уяўная лінія, якая праходзіць вакол зямнога шара на роўнай адлегласці ад абодвух полюсаў і падзяляе зямны шар на Паўночнае і Паўднёвае паўшар'і. 40. Прыстававанне на колцах або роўках, на якім катаюцца дзедзі, адштурхоўваючыся ад зямлі нагой. ПА ВЕРТЫКАЛІ: 2. Мінерал, разнавіднасць агагу, у якім чаргуюцца слаі чорнай і белай афарбоўкі. 3. Адзель установы, дзе захоўваюцца стараыя дакументы, скончаныя справы. 4. Кучаравыя або завіятыя валасы. 6. Дрэва, адна з «сясцёр» беларускіх партызанаў. 7. Беларускі народны танец. 8. Шматгадовая травяністая расліна ў выглядзе высокага, звычайна кантовага, слупа, звучаная ўверсе. 11. Савецкі кампазітар, чыё драматургічнае майстэрства яго асабліва ярка праявілася ў музыцы манументальнага балета «Спартак». 13. Легкавы або грузавы аўтамабіль, прызначаны для перавозкі пасажыраў або грузаў з аплатай па таксометры. 14. Музычна-драматычны твор. 16. Нічкі, непрыязны чалавек. 19. Белая пажыўная вадкасць, якая выдзяляецца груднымі залозамі. 21. Гаспадыня ў хаце, што... у мёдзе (прык.). 23. Глядзі фота. 24. Рошчына з соладу, мукі і бульбы, з якой гоняць спірт. 25. Аладка, блін з дрэннай бульбы. 26. Жывёлы, часцей аднаго віду, якія пасуцца або ўтрымліваюцца разам, гуртам. 28. Стылістычная фігура ў верхаскладанні. 36. Месца ўпадзення ракі ў мора, возера ці ў іншую раку. 37. Той, хто кіруе самалётам або іншым лятальным апаратам. 38. Тое, што і бржава, але ў больш моцнай ступені. 39. Уяўная лінія, якая праходзіць вакол зямнога шара на роўнай адлегласці ад абодвух полюсаў і падзяляе зямны шар на Паўночнае і Паўднёвае паўшар'і. 40. Прыстававанне на колцах або роўках, на якім катаюцца дзедзі, адштурхоўваючыся ад зямлі нагой.

Правярце, калі ласка, адказы! 1. Оражкі. 2. Дзяржава. 3. Казінь. 4. Брэст. 5. Дзяржава. 6. Брэст. 7. Паліт. 8. Савецкі. 9. Савецкі. 10. Самалёт. 11. Кітэ. 12. Кітэ. 13. Савецкі. 14. Савецкі. 15. Савецкі. 16. Савецкі. 17. Савецкі. 18. Савецкі. 19. Савецкі. 20. Савецкі. 21. Савецкі. 22. Савецкі. 23. Савецкі. 24. Савецкі. 25. Савецкі. 26. Савецкі. 27. Савецкі. 28. Савецкі. 29. Савецкі. 30. Савецкі. 31. Савецкі. 32. Савецкі. 33. Савецкі. 34. Савецкі. 35. Савецкі. 36. Савецкі. 37. Савецкі. 38. Савецкі. 39. Савецкі. 40. Савецкі.

СЁННЯ

Table with weather data for various cities: Сонца, Усход, Захад, Даўжыня дня, Мінск, Віцебск, Магілёў, Гомель, Гродна, Брэст.

ЗАЎТРА

Weather forecast for various cities: Віцебск, Гродна, Мінск, Магілёў, Брэст, Гомель. Includes a map of Belarus and a circular weather icon.

УСМІХНЕМСЯ

Humor section with jokes and a cartoon illustration of a stork carrying a bundle.

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

Publication information for Zvezda newspaper, including contact details and subscription rates.